

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Tribus similitudinibus exponitur, quæ charitas sit perfectio. Cap. xij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Psal. 48.

trio pollens, & gratia Dei fultus post res terrenas, & perturas habeat: iam, quia natura animantibus ceteris est superior, actibus, & curis, & conatibus, longè inuenitur inferior. Diciturque de illo, non tantum comparatus est iamētis (quod magna illi ignominia est) sed minor factus est iumentis insipientibus, & abieciōr, ac vilior factus est illis.] Ne ergo, o religiose, in tantam miseriam, ac calamitatem delabaris, homini quidem seculari nimis fugiendam, sed tibi, qui ad Dei amplexus vocatus es, sine vlla comparatione magis infelicem, ac deplorandam, accinge, vt vir lumbos tuos, & omni conatu mentis & corporis pretiosam margaritam (perfectionem intelligo) cuius gratia ad religionem venisti, non in infimo quodam gradu, sed in sublimissima mansura conquire. Prophanas & seculares curas procul abice, & religiosis operibus, quæ media ad perfectionem sunt, te ipsum committe, & in hoc, ingenium occupa, talentum exerce, curam ac diligentiam constitue. Et vt verbis cuiusdam sapientissimi senis, quibus Climacum exhortatus est, te ipsum moneam, & à somno tepiditatis exfuscitem: si reuera sapientissimus cum sis, effectum, virtutemque verborum eius intelligis, qui dixit, Omnia possum in eo, qui me confortat. Si Christum tota animi intentione complexus es, si Spiritus sanctus castitatis rore, vt olim in virgine, ita superuenit in te, si virtus patientiæ obubravit tibi: accinge sicut vir lumbos tuos obedientiæ linteo, & à quietis scena confurgens in spiritu contrito fratrum pedes laua, imo verò abiecta mente fratrum pedibus aduoluere. Statue in cordis tui ianna seruos ianitores, & vigiles. Tene insuperabilem, atque immobilem mentem in corpore huc, illucque distracto. Exerce in membris agilibus, ac mobilibus intellectualem quietem. Atque id, quod miracula excedit omnia, esto in medio tumultuum impavidus animo. Restringe in sanam linguam ne ad contradicendum facile delinuat. Pugna aduersus hanc rabidam dominam dies septuagies septies. Affige in animæ ligno (quam crucem dicimus) incudem, viderelicet mentem, vt per æternos malleorum ictus, & crepitus percussa ludibriis, & maledictis, inuisibilibusque lacessita, iniuriis affecta, infracta, & in nullo laesa, seu dissoluta perseuerans, tota lenis, & plana, immobilisque persistat. Exue te voluntatibus tuis, vt confusiois amictu, atque his nudus stadium pietatis ingredi. Indue, quod rarum, & difficile inueniri potest, ad certaminis magistrū immobilem, vel immobilem fidei loriam, quam nulla iam infidelitas dissoluere, & violare possit. Contine fræno prudentiæ tactum impudenter profluentem. Reptime perpetua meditatione mortis oculum, ne horis singulis magnitudines, ac pulchritudines corporum curiosus intueri velit. Refræna ingi tui ipsius cura curiosum animum, qui dum negligens est sui, fratrem semper condemnare vult, omnemque dilectionem & misericordiæ affectum ad proximum sincere semper ostende. In hoc enim, amantissime pater, verè cognoscet homines, quod Christi discipuli simus, si in vnum congregati, dilectionem habuerimus ad inuicem. His nõ segniter, neque oscitanter expletis, sed strenuè diligentèrque conclusis, in illam, Deo donante, ingrediæ latitudinem charitatis, cuius possessio hominem non iam pusillum, aut incipientem facit, non iam mediocrem, aut proficientem efficit, sed planè magnum perfectumque constituit. Intra bis planè illud immensum amoris mare, & nullis terminis clausum charitatis pelagus, cuius aquis feliciter obrutus, fortunatèque submersus, non tibi viuas, sed illi, de quo dictum est: Deus cha-

Climac. gradus. 4. de obed. Philip. 4.

I. Ioan. 13.

I. Ioan. 4.

Aritas est. A quo in cætu sanctorum & perfectiorum collocatus, eorum præmium, & mercedem recipies.

Tribus similitudinibus exponitur, quæ charitas sit perfectio.

CAPVT XII.

SED conemur hanc latitudinem charitatis, quam vita spiritalis perfectionem esse diximus, aliqua ratione explicare. Hactenus enim illud tantum manet perfectionem nõ esse aliquam charitatem indiuiduam, & veluti in puncto consistentem, quam omnes perfecti accipiant, sed magnam, & immensam latitudinem continere: nondum tamen exposuimus, quæ, aut quæta sit hæc charitatis latitudo, quæ nomen perfectionis obtineat. Hæc more philosophorum metiri, & ac si demetremur domum aliquam, vel palatiū terminis claudere, putamus impossibile; sed non erit admodum difficile eam, aut similitudinibus ex natura petitis, aut effectibus declarare. Et quidem prima illa ratio exponendi perfectionem per similitudines obscurior, secunda verò per effectus patentior & clarior, illam breuius, ista, quæ vtilissima est, latius persequemur. Hanc ergo charitatem perfectam, seu vitæ nostræ perfectionem, libet Ecclesiæ nobilitatem appellare, & primo loco cum alicuius reipublicæ temporalis nobilitate conferre. Sicut enim in republica præter communem, & promiscuam hominum multitudinem, est aliqua gēs nobilitatis appellatione dignata, quam omnes alij, tamquam potiorem veneramus, atque suspiciunt; ita in Ecclesia (relictis nunc peccatoribus, qui tamquam membra mortua parum valere noscuntur) præter communes iustos, quos vera in Deum charitas, & mandatorum custodia Ecclesiæ viua & pretiosa membra constituit; est aliud veluti hominum genus sanctitatis, & perfectionis nobilitatum nomine, quod aliis hominibus supereminet, tum mentis puritate, tum præstatiā, atque excellentia virtutis. Temporalis ergo nobilitas nos in aliqua notitiā sanctitatis ac perfectionis introducat. Est autè nobilitas, generis claritudo, quam magna opera in vsum reipublicæ facta pepererunt, & insignia facinora mortalibus vtilia compararunt. Cum enim omnes homines vnus Adam pater genuerit, & vna Eva mater effuderit, non potest illorum obscuritas, & istorum claritas, nisi in propria opera, aut in patrum, & auorum facinora reuocari, quæ in suos auctores dignitatem, & splendorem apud alios, & magnas opes, ac diuitias, nec non exemptiones ac priuilegia contulerunt. Atque in hac nobilitate reipublicæ, maxima est dignitatis, ac splendoris latitudo, quam nomina illi indita, manifestè significant. Sunt enim nobilium alij Equites, alij Comites, alij Marchiones, alij Duces, alij Magnates, alij Principes, alij Reges, alij Imperatores, qui tamquam Ecclesiæ antesignani, in quibusdam euentibus etiam regibus imperat, & leges ac iura magis generalia decernunt. Et in statibus his, est etiam non minima nobilitatis varietas; nõ inter Equites sunt alij aliis nobiliores, & inter Comites, aut Duces sunt alij aliis illustriores, & inter Principes, ac reges alij aliis potentiores, prout insignium operū series à parentibus

Z

in

in filios, & nepotes propagata tulit, aut maior diuitiarum, & subditorum copia concessit. Itaque omnibus istis hoc conuenit, ut nobiles sint, ut generis claritatem habeant, magnis operibus partam, & diuitiis, ac opibus cumulatam; sed differunt, quod quidam eorum minus illustres, quidam magis clari, & nobiles sunt, hi minorem, illi maiorem splendorem suis, aut progenitorum laboribus acceperunt, & consentiente republica sunt consequuti.

Hæc omnia ad sanctitatem, & perfectionem transferamus. Ecclesia enim florentissima Christi respublica, habet viles, & abiectos homines, quales sunt omnes peccatores, grauius criminibus infecti, quos Deus patienter sustinet, vel ut corrigantur, vel ut iustis famulentur, vel ut suis peccatis bonos exerceat. Vnde Augustinus optime. Ne putetis gratis malos esse in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum. Omnis malus, aut ideo uiuit ut corrigatur, aut ideo uiuit ut per illum bonus exerceatur. Habet etiam communes ciues, bonos quidem & honoratos, cuiusmodi sunt communes iusti, qui Dei gratiam, & charitatem adepti, utcumque eius legibus parent, & mandatis obediunt. Isti sunt ciues sanctorum, & domestici Dei, quibus Deus tanquam seruis fidelibus magna dona tribuit, & si in bona vita perstiterint, æterna præmia, & ingentia bona in cælesti curia promittit. Habet tædem viros nobiles, & illustres quorum splendor, & decor non est à parentibus hereditate transmissus, sed proprio labore, & industria Dei gratiæ subnixæ, & magnis operibus conquisitus. Isti sunt sancti, & perfecti viri, quos Petrus præcipue vocat genus electum, regale sacerdotium gens sancta populus acquisitionis. Et Ioannes in sua reuelatione, ait: Quia fecit eos Deus regnum & sacerdotes, & regnabunt super terram. Horum nobilitas non alia profectò, quam charitas perfecta est. Illa scilicet, qua dedignantur patrem sibi appellare super terram, quia vnus est Pater eorum qui est in cælis. Illa beneficium creatoris infusa, sed magnis operibus à gratia profectis, & improbis laboribus aucta, quæ eos non tantum Dei seruos, sed amicos, & familiares, & simillimos faciat. Illa, quæ in ipsorum perfectorum animos, altas cogitationes, & ingentia desideria producat, & ad sublimia opera omnis virtutis impellat. Illa, quæ honores rideat, dignitates & delicias abiciat, & omnia mundana & terrena contempnat. Illa, quæ omnem immunditiam procul arceat, inordinatis affectibus eximat, & curis temporalibus tributa non soluat. Illa denique tam potens, quæ faciat nos mundo penitus commori, & Deo soli viuere, ac rebus cælestibus, cogitationibus, desiderijs, verbis, & operibus inhærere. huius autem spiritualis nobilitatis, ingens ac penè immensa est latitudo; ita ut nobilitatem temporalem, quasi in infinitum excellat: Nã si hanc à communibus nobilibus, vsque ad imperatoriam dignitatem certi gradus locique distinguunt, spiritualement multò plures dignioresque secernunt. Sunt enim in ea (ut à minoribus incipiamus,) Eremitæ, Virgines, Confessores, Doctores, Pontifices, Martyres, Apostoli, Prophetæ præter illorum graduum numerum qui Angelorum hierarchias, & veterem Ecclesiam distinxit. In quo à primo gradu vsque ad vltimum innumerabilis est infinitaque distantia. Si enim (ut Thomæ Aquinati, & multis Theologis placuit) omnes spiritus cælestes, specie & natura differunt, & iuxta gradum naturæ mensuram perfectionis habent; quis poterit huius nobilitatis amplitudinem eumerare? De qua Daniel Millia millium ministrabant ei, & decies millies cetera millia assistebant ei. Ad hanc nobilitatem ve-

Asse. iiii
Psal. 54.

Ephes. 2.

1. Petr. 2.

Apo. 5.

Matth. 23.

D. Tho. 1.
p. q. 50.
ar.

Daniel.
7. 11.

A) rissimam atque clarissimam vocant nos Deus, cum mentibus nostris desiderium perfectionis iniecit, atque aded magna, atque defenda est socordia nostra, qui ad tantum splendorem inuitati, ad tantam dignitatem impulsus, adhuc in cæno sumus, & vitiorum nostrorum sordibus adhærescimus. Si optioni tuæ datum esset, o religiose, quando secularæ vitam agebas, statum aliquem nobilissimum occupare, & ad illustrissimam familiam pertinere, in hunc sanè splendorem toto mentis conatu, & industria contenderes, sed tuæ voluntati Dei gratia suffulta, reliquum est nobilem esse regni cælorum, illustrissimum illius sanctæ reipublicæ locum tenere, splendidissima dignitate delectari. Quare ergo in luto iaces, vanis desideriis occuparis, ambitioni seruis, & inutilibus actibus distineris? Cur tibi ipsi non imperas, sæculum, quod fugisti, non deseris, virtutis studium non cupis, orationis donum non quaeris, ad charitatem perfectam non aspiras? An nobilitate sæculi inferior est ista nobilitas? An splendore fictitio minor est iste verus splendor? An dignitate mundana, amicissimorum Dei dignitas vilior est, aut abiectior? Sed illam appetere, istam autem fastidire, cæcitas est deploranda, quam tu Domine à corde meo nimis obcæcato repelle, ut hanc verissimam nobilitatem, scilicet perfectionem, agnoscam, cognitam diligam, amatam cupiam, concupitam assequar, & assequutam in dies feruentissima diligentia promouere curem.

Hæc similitudo nobilitatis aliqua ratione perfectionis naturæ aperit, sed multo melius, atque apertius eam corporis nostri bona valetudo declarat: Quæ cum omnibus aliquo vitæ tempore communis sit, & non tam consideranda, quam ipso experimento cognoscatur, mirificè sanitatis, ac valetudinis animæ substantiam aperiet. Et quidè, licet corporalem sanitatem philosophi, & medici temperiem qualitatum aut ipsas qualitates temperatas esse definiant, nos autem paulò latius eam explicatè dicimus esse statum vitæ corporalis, functiones suas bene obeuntis, & strenuè præstatis. Itaque status est, quoniam non celerem calum, & facilem sine vlla occasione, mutationem, sed constantiam, & stabilitatem habet. Qui enim nunc bene habet, & statim sine vlla causa male habet, & nunc imbecillitate, nunc doloribus affligitur, non sanus corpore, sed infirmus reputatur. Est quoque status vitæ, quoniam bona valetudo sine vita non subsistit: Quis enim sibi persuadeat, eademer vita priuatum, tabidum, foetens, & in sepulchro iacens, aut aliquam sanitatem, aut incolumitatem possidere? Sed vita ad salubritatem non sufficit. Naamã enim Syrus viuus erat, qui loquebatur, gradiebatur, & medicum lepræ suæ magna diligentia quaeritabat, non tamen sanus, de quo Scriptura inquit: Erat vir fortis, & diues, sed leprosus. Et for-

D) cæcus Petri vitam quidè habebat, sed incolumitate carebat, quæ molesta febris vexabat. Et paralyticus, non vita, sed salus defuit, cui Dominus non dixit. Ecce iam viuus factus es, sed, ecce sanus factus es, iam noli peccare. Est ergo ad sanitatem necessarium, ut ea, à quibus vita corporis pendet, optimam consultationem habeant, quibus homo probè suas actiones obeat, & expedite vitæ functiones exerceat. Vnde ista ad sanitatem requiruntur, ut scilicet quis membra integra habeat, humores temperatos, vires tam corporis, quam animæ ad agendum solutas, cibi, & potus debitis temporibus appetentiã, somnum quietum, & placidum, colorem viuidum, roboris indicem, & corporeæ temperationis nunciu fidelissimum. Tribus ergo constat corporalis sanitas, vita, humanarum actionum exercitatione optima, & nonnulla stabilitate, quæ modicis impedimentis non cedat, & homo ista habens sanitatem corporis habet, & verè dicitur sanus, & vegetus.

E) rissimam atque clarissimam vocant nos Deus, cum mentibus nostris desiderium perfectionis iniecit, atque aded magna, atque defenda est socordia nostra, qui ad tantum splendorem inuitati, ad tantam dignitatem impulsus, adhuc in cæno sumus, & vitiorum nostrorum sordibus adhærescimus. Si optioni tuæ datum esset, o religiose, quando secularæ vitam agebas, statum aliquem nobilissimum occupare, & ad illustrissimam familiam pertinere, in hunc sanè splendorem toto mentis conatu, & industria contenderes, sed tuæ voluntati Dei gratia suffulta, reliquum est nobilem esse regni cælorum, illustrissimum illius sanctæ reipublicæ locum tenere, splendidissima dignitate delectari. Quare ergo in luto iaces, vanis desideriis occuparis, ambitioni seruis, & inutilibus actibus distineris? Cur tibi ipsi non imperas, sæculum, quod fugisti, non deseris, virtutis studium non cupis, orationis donum non quaeris, ad charitatem perfectam non aspiras? An nobilitate sæculi inferior est ista nobilitas? An splendore fictitio minor est iste verus splendor? An dignitate mundana, amicissimorum Dei dignitas vilior est, aut abiectior? Sed illam appetere, istam autem fastidire, cæcitas est deploranda, quam tu Domine à corde meo nimis obcæcato repelle, ut hanc verissimam nobilitatem, scilicet perfectionem, agnoscam, cognitam diligam, amatam cupiam, concupitam assequar, & assequutam in dies feruentissima diligentia promouere curem.

4. Regum
5.

Matth. 8.

Ioan. 5.

Quæ

Quæ de sanitate diximus, eadem suo modo de perfectione dicamus, oportet. Charitas enim illa ita potens, ita efficax, ut hominem ad animæ sanitatem transferat, & non solum vitam spiritualem tribuat, ac etiam iuxta cuiusque statum imperfectiones amoveat, & optimas actiones conferat, nec non & stabilitatem, ac perseverantiam in bono concedat, perfectio animæ dicenda est, & sanctitas reputanda. Est ergo perfectio charitas sanans mentem nostram, vel (ut accommodatius ad propositam similitudinem dicamus) est sanitas animæ, ad quam si ægrotat (ut inquit Hieronymus) non manus valet pervenire medicorum, non herbarum succis, si deficit, reparatur. Nihil ad eam corporeum intare potest, substantiæ tantum suæ illi similitudo descendit, verbo curatur, obedientia conualescit. Et hæc sanitas in tribus, in vita, in spiritualium actionum optima exercitatione, & in stabilitate consistit. Primò illa charitas perfectio est, quæ tribuit animæ vitam, id est, quæ à morte peccati letalis liberat, & hominem Dei amicum facit. Nam homo peccatis mortuus, & vita gratiæ caris, vitis ac effectibus inordinatis corruptus, pravis exemplis coram omnibus fetens, & in mala consuetudinis tumulo collocatus, quoniam pacto poterit esse perfectus? Huiusmodi homines non sani, neque infirmi, sed plane mortui à Paulo nuncupantur: Et vos (inquit) conuiniscant, cum effectis mortui delictis, & peccatis vestris, in quibus aliquando ambulastis. Et alio loco: surge, qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Et rursus alibi: Quæ in deliciis est, vivens mortua est. Dominus quoque peccatores mortuos vocat in illa Scriptura: Sine mortuos sepelire mortuos suos. Quem locum Augustinus explanans, ait: Habent & animæ mortem suam in impietate, atque peccatis, secundum quam mortem mortui sunt, de quibus idem Dominus ait: Sine mortuos sepelire mortuos suos, ut scilicet in anima mortui, in corpore mortuos sepeliret. Ergo qui in peccato sunt, cum vita spirituali careant, nihil cum perfectione aut sanctitate commune habent.

Non tamen satis est, quòd charitas animæ vitam tribuat, ut sanctitas ac perfectio iudicetur. Multi namque Deo vivunt, & gratiam ac charitatem habent, quos morbi animi cruciant, & spirituales dolores exagitant. Si lepra invidia tabescis, si febris ambitionis ardes, si paralyphi inobedientiæ dissolueris, si frenesit iræ, & indignationis ligaris, si hydropis cupiditatis instaris, si furore superbiæ teneris, vivus fortassis eris, sed non sanus, tepidus eris, & vitiosus, non vir sanctus, atque perfectus. Licet enim hæc aliquando non usque adeo procedant, ut letalia peccata sint, & animam mortis gladio confodiant, semper tamen sunt animi morbi, quibus qui subiacet, non sanus est, sed morbidus, & dolore cruciatibusque detentus. Illa igitur charitas perfectio iudicanda est, quæ supra vitam, sanitatem etiam animæ & incolumitatem imperit, illa scilicet quæ sensus animæ vegetos & recte dispositos secum afferat, visum qui attentè res spirituales aspiciat, auditum qui vocem Domini audiat, odoratum, cui aliorum fervor, & virtutis cura bene oleat, gustum cui propter Deum amara dulcescant: & tactum, qui crucem amplectatur, & labores patienter teneat. De qua salutis parte inquit Paulus: Malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti estote. Illa charitas perfectio est, quæ membra spiritualia, hoc est, potentias mentis nostræ ad bene agendum, & opera virtutis præstanda consolidat, quæ humores, id est, affectus amoris, & odij, & ceteros temperet, quæ vires, nimirum vir-

tutes, humilitatem, castitatem, mansuetudinem & reliquas ad operandam corroboret, & omnibus impedimentis, siue internis, siue externis absoluat, quæ cibum, vel potum mortificationis appetat, dicēs cum propheta: Et cinerem tamquam panem māducabā, & potum meum cum fletu miscēbam.] & somnum orationis, & contemplationis concupiscat, eumque placidè & quietè, & sine insomniorum phantasiis, id est, sine distractione cogitationum accipiat, quæ tandem decorum, ac iocundum oculis colorem habeat, nempe bonum ab omnibus testimonium, quia religiosam disciplinam probe servavit, & ea quæ ad se pertinebāt, optimè custodiuit. Audiamus Bernardum de hoc colore, salutis indice, siue de hoc bono testimonio loquentem, Triplex nobis querendum est (inquit) salutis nostræ testimonium, ab Angelo Maria, & Ioseph. Oportet, inquam, ut ante omnia nobis magni consilij Angelus salutis nomen imponat. Dehinc & ipsius quoque congregationis necessaria est attestatio, quæ tamquam mater est singulorum, sed neque ipsius ministri contemnendum est testimonium ei qui imitari querit saluatoris exemplum. Sed dico ea manifestius. Et ab his, qui foris sunt, fratres mei, & ab eo, qui intus est habere oportet testimonium bonum: cuius enim omnibus grata, nemini onerosa est cōversatio, huic sine dubio propria de salute vniuersa fratrum congregatio attestatur: Habet & à prælatis testimonium, quisquis & peccata secularis vite, & huius quoque temporis negligentias humili eis, & pura confessione iudicanda semper exponit, & eorum satisfacere studet arbitrio. Necesso est etiam, ut optuletur nobis testis, internus, qui magis cor, quam faciem intuetur: A quo sane incipiendum est, ut non prius quicquam concipiatur animo, quam ab eo salutis nomen acceperit. Sed nunquid charitas ad hoc usque progressa, iam est omnino perfecta? nequaquam, nisi etiam tertiam proprietatem sanitatis habeat, ut scilicet in his omnibus cōstans, atque stabilis perseveret. Non quia perfecta charitas in hac vita non possit deficere, quod verum non est, nam & perfecti possunt cadere (ut cecidit David, & cecidit Petrus) & charitatem perdere, & perfectionem amittere, quibus etiam dicit Paulus. Qui stat videat ne cadat; sed quia ut sanctitas, sit, debet stabilitatem virtutis propriam comparare. Sunt enim nonnulli ad breue tempus sensibili quadam deuotione perfusi, & cœlestibus consolationibus inebriati, qui quamdiu sobria, & sancta ebrietas consolationis durat, facile mundana contemnunt, seipsos & sua vitia, & passiones prosternunt, & disciplinæ religiosæ se ac legibus diuinis accommodant; sed si viuum deficiat, si consolatio euanescat, statim turbantur, humanas consolationes repetunt, & ad pristina vitia, & vana desideria reuertuntur. An istos perfectos vocabimus? An istos sanctos iudicabimus, quos non charitatis magnitudo, sed deuotionis admiratio continebat? Nullo modo, qui eorum reuerentia, non ex habitu, sed ex quodam extrinseco auxilio tantum, ac fauore processit. Quemadmodum enim homo gibbosus potest ad breue tempus seipsum erigere & rectus apparere non tamè ideo rectus est, quia gibbum habet, quem diligētia & conatu abscondit: ita homo pravis affectionibus ac vitiis corruptus, magnitudine alicuius deuotionis sopitus, potest sanctus ac perfectus videri, qui tamen perfectus non est, quoniam mille vitiis ac imperfectionibus scætet, quas deuotio ligat, & nouitas rerum spiritualium occultat. Sunt ergo perfecti, qui magnam charitatem habent, proprios affectus domantem, vitia destruentem, & ad

Hierony. epist. 7. de vera per secl. imm. 9.

Ephes. 1.

1. Tim. 5.

Mat. 8.

Aug. 20. de ciuit. 6.

Psal. 101.

Bern. ser. 1. de circumsis.

1. Cor. 10.

legum
lib. 8.
a. 5.

1. Cor. 14.

puram, atque illibatam vitam secundum cuiusque statum impellentem. Qui siue lati sint siue tristes, siue consolati, siue desolati, siue oleo deuotionis inuncti, aut laboribus, desolationibusque afflictis; mūdāna horrent. seipos deserunt, strenuē mandata & consilia custodiunt, mentis puritatem auidissime cōsectantur, & deum super omnia concupiscunt. Hęc charitas est sanitas & perfectio animæ, quæ vitam spirituales communicat, actiones huius vitæ proprias optime præstat, & in sinistris euencibus robur & stabilitatem impertit.

Perfectionem tandem arbori pulcherrimæ, & fructibus onerata comparamus, quæ similitudo ad explicandos perfectionis fructus nobis aditum patefaciet. Meditemur igitur proceram, & fructuosam arborem, non iam in hyeme omnium suorum bonorum indigam existentem, & quasi cum apparentem; sed æstiuo tempore pulchram, & diuitem, & quasi suas opes, ac diuitias propalantem. Iucundum est videre in ea radicem terræ affixam, aquarū decursibus irrigatam, truncum, siue stipitem non solum corticibus armatum, sed & salutifero gummi circumdatum, ramos vestitos foliis, & odoriferis floribus adornatos, pendentes suaes pomorum fructus, & gustum aspicientium inuitantes: quos si vel leuiter manu tangas, statim in tuum vsum cadūt, & benignissimā matrem, à qua educati, & ad maturitatem adducti sunt, sine vlla tristitia, aut difficultate relinquunt, ac si scirent se non soli arbori fuisse creatos sed in hominū cibum, & voluptatem productos. O perfectio sancta, o sanctitas illibata, o puritas animæ splendida, atque decorata es ista arbor, quam Dominus in iustorum cordibus leuit, non vt toruū dulcissimorum fructuum emolumento priuata maneres, verū, vt eos ex te emittens, & aliis immensas diuitias reconcideres. Charitas ergo est quasi arbor fructifera, quod eō libentius assero, quod video Dominū omnē virtutē, ac vitium arbori cōparasse. Omnis arbor bona (inquit) fructus bonos facit; mala autem arbor, malos fructus facit. Et Gregorius vitam iusti (quæ præcipue in charitate consistit) palmæ libenter assimilat. Nec immeritō (ait) iustorum vita palmæ comparatur, quia scilicet palma inferius tactu aspera est, & quasi aridis corticibus obuoluta, superius verō, & visu, & fructibus pulchra; inferius corticem suarum inuolutionibus angustatur, sed superius amplitudine pulchræ viriditatis expanditur. Sic quippe est electorū vita, despecta inferius, superius pulchra; in imo ista quasi multis corticibus obuoluitur, dum innumeris tribulationibus angustatur; in summo verō illa quasi pulchræ viriditatis foliis amplitudine retributionis expanditur.]

Ista spiritualis arbor, antequam ad perfectionis naturam veniat, in incipientibus, & proficientibus, quasi in hyeme est, & frigoris, pluuatarum, niuium, & tempestatum iniuriis patitur. Non eam foliorum pulchritudo condecorat, non florum decor exornat, non fructuum maturorum copia multiplicat; sed tepiditatis horror inquietat, affectuum, & passionum stridor exagitat, & tentationum procella conturbat. Quod si aliquid iam pulchritudinis assequatur, illa est tamquam pulchritudo veris, in qua charitas veluti quemdam tranquillitatis nitorem acquirit, & feruoris viriditatem effundit, iam incipit paulatim frondescere, & floribus se, quasi vestimenta induere, & fructus bonarum actionum emittere, sed isti fructus nec dum maturerunt, nec omnem imperfectionem & acerbitatē abiecerunt, nec ad debitam dulcedinem, ac suauitatem properarunt. De quibus in canticis dicitur: Manē

furgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiant, si floruerint mala punica: ibi dabo tibi vbera mea.] Sponsa namque per agros, ac villas, iustos nondum perfectos intelligit, in quibus non fructus maturos requirit, sed flores, id est, sancta desideria, & fructuum initia, aut fructus acerbos, hoc est, opera bona nonnullis imperfectionibus mista, & infecta cernit. Cum autem illi adoleuerint, & ad aliquam charitatis perfectionem aduenerint, tunc fructus maturos, & suaves habebunt, ad quos sponsa Christum inuitauit, dicens: Veniat dilectus meus in hortum suum, & comedat fructus pomorum suorum. Non quia illa imperfectorum opera, licet distractione, & tepiditate, & aliis imperfectionibus sedata, grata non sint, ex eo quod bonum habent, & à charitate procedunt, sed quia Ecclesia ob defectus modicos, quibus scateat, & quasi cum veracundia, illa Deo offert, nec digna conuiuio, & mensa superni regis existimat. Non tamen erit ingratum istam sententiam Theodoretī verbis audire. Sponsum (inquit) vt animarum viliū adhuc, & abiectarum, quas metaphoricè agros, & villas nominat, curam gerat, sponsa cohortatur. Neque enim dicit; egrediamur in ciuitatem, sed egrediamur in agrum, comoremur in villis, manē furgamus ad vineas, videamus an vitis floruerit,] aspiciamus (inquit) eos, qui modò prædicationem acceperunt, an floruerit germen. Intueamur, & meliores istos, qui non solum folia, sed etiam flores tulerunt, quos hic germen intelligit, an floruerint mala punica, an charitatis initium in aliquibus apparuerit.] Incipientium ergo, & proficientium charitas quasi arbor in hyeme, aut in vere est, quæ primo tentationibus, & molestiis exercetur, & deinde virefcit, & florescit, & bonorum operum fructus parturit, nondum tamen optatam pulchritudinem & fructuum suauitatem, & perfectionem acquisiuit.

Charitas autem, quæ eō vsque processit, vt perfectio animæ sit, arbori pulcherrimæ, & magnæ comparanda est, quæ in tempore ætatis, omnē decorem foliorum & florum & omnem fructuum suauitatem est assequuta. Verè arbor ætatis, nam feruore ardet, & miris amoris affectibus incalcescit. Ea terræ cordis humani affixa est, ita vt nec tentationibus euellatur, nec tribulationibus extirpetur, nec portæ inferi præualeant aduersus eā Charitatem hanc riuū celestium auxiliorum rigant, & instar corticis diligentiū tuetur diuina protectio, quæ ad alios etiam ob respectum vitæ perfecti seipsam extendit. Foliis præterea sanctorum verborum indocitur. Nam folia ligni huius (vt est in Apocalypsi) non ad fastum, non ad iactantiam, sed ad sanitatem gentium. Floribus sanctorum desideriorum & miris rerum celestium affectibus decoratur, Nam emissiones eius paradisi septem arborum] id est, omnium supernorum charismatum, cum omnia vana desideria honoris, aut voluptatum, aut temporalium rerum contemperit, & sola desideria rerum celestium adamauerit. Fructus bonorum operum pendentes habet, non acerbos, & crudos, non stuporem gustanti afferentes, sed maturos, & coctos, atque ineffabilem suauitatem asseruantes. Hi multitudine innumerabiles, salubritate præcipui, aspectu pulchri, virm perfectum cumulatissimis præmiis amplificat, & proximos iuuant, atque sustentant, qui visus, aut auditis sanctorum operibus mirum in modum compunguntur, ad imitandum eorum exemplum animantur, & glorificant æternum Patrem, qui est in caelis. Nam (vt inquit Richardus Victorinus) ex agnitione bonorum, & virtutum eorum non parum accensum est in ani-

Matth. 7.

Greg. 19. 1707. s. 16

B

C

D

E

Cant. 7.

Cant. 5.

Theod. in Cant. c. 7.

Apoec. 22.

Cant. 4.

Richard. in lib. Cat. c. 3.

ma

ma desiderium iustitiæ. Accessit enim ad arduentes hoc igne, quem Dominus Iesus misit in terram, & voluit vehementer accendi. Ad quos dum accedit tedidus, incalescit: & feruens amplius ignescit.] Istam speciosam arborem charitatis, tu Domine Deus meus in tuorum mentibus iustorum plantasti, vt in ea tuam erga eos bonitatem, & amorem ostenderes, & diuitias largitatis tuæ in sanctos & perfectos viros declarares. Vis, vt adolescat, optas, vt crescat, rigas & fodis circa eam, & mitis cognitionis humanorum defectuum, & culparum sterora, vt poma vetera, & noua ferat (dum antiquos, & novos sanctos imitatur) & in debitam mensuram assurgat. Sed heu me miserum, o creator, & custos animæ meæ, quia in paucis adoleuit, & iustam proceritatem assumpsit. In multis arbuscula tantum est, recens fata, quam Diaboli astus euellit, quæuis exorta têtatio interimit, & vêtus persecutionis adurit. In aliis altas radices iecit, sed tamquam in hyeme omni pulchritudine caret, & curis huius mundi tamquam pluuiis, & procellis impetitur. In aliis verno tempore gaudet, & nonnullo Spiritus sancti calore frondescit, cœlestibus desideriis viret, & sanctis cogitationibus hilarescit. Iam fructus gemmant, vel etiam aperte se ostendunt, aut istam quantitatem acquirunt, sed adhuc duri sunt, adhuc acerbi, & multis imperfectionibus irretiti. Quid enim est in meditatione tepiditas, in oratione distractio, in bona actione, & in labore molestia, nisi quædam fructus austeritas, quæ indicat eum necdum esse maturum? At in admodum paucis in æstiuum tempus progressa est, ita scilicet, vt in totam Ecclesiam, aut certe in totam congregationem bonum odorem spargat, alios oratione velut vmbraculo protegat, atque cooperiat, & fructus bonarum actionum emittat, ita mortuos ac temperatos, vt & Deo accepti, & hominibus dulces & suaves existant. Quos vnusquisque gustans dicat: Et fructus eius dulcis gutturi meo.] Hanc charitatem tu Domine Deus concede nobis, ne semper infantes simus, & post tot annos vitæ religiosæ, pueri inueniamur, & ne modicum, quod te donante, recepimus, amittentes, illam terribilem incurramus sententiam: Puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum maledictus erit.] Sed magis procedentes de virtute in virtutem, & vitam viuorum, id est, perfectorum agentes, occurramus omnes in vnitate fidei, & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.] Cui sit gloria, & imperium in sæcula sæculorum. Amen.

Cant. 2.

Isaia 65.

Ephes. 4.

De quatuor primis fructibus perfectionis.

CAPVT XIII.

PRAEDICTVM arboris simile, quo perfectionis naturam exposuimus, nos ad querendos tam salutaris arboris dulcissimos fructus impellit, quorum numerus prius inuelligandus, est, vt postea eorundem fructuum naturam, & qualitates inquiramus. Numero enim ignorato, in eo periculo sumus, vt aliquis charitatis fructus nos ipsos praterat. Puto autem perfectionem esse arborem illam speciosam atque mirabilem, quã Ioannes in extrema suæ reuelationis parte descripsit. Et ostendit mihi (inquit) fluium aquæ viuæ, splendi-

Apo. 22.

Adam tamquam crystallum procedentem de sede Dei, & agni, in medio plateæ eius, & ex vtraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, & folia ligni ad salutem gentium.] Fluius iste auxilium est diuinæ gratiæ, cuius aqua viua est, nimirum semper manans, & splendida tamquam crystallus, id est, mentem illuminans & ab omni sorde, ac fæditate purificans. Quam Dominus Ecclesiæ suæ promittit. dicens: Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis,] cæque omnes suos potat ac recreat, & deducit eos ad vitæ fontem aquarum. Et rursus: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ.] Audi, quid de hoc fluuio sentiat Richardus Victorinus. Fluius (ait) est gratia Spiritus sancti, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei. Quæ rectè fluuio comparatur, quia singulas generationes rigando, post vnã in alterã fluit, & si aliquando aliquibus subtracta angustetur, aliis tamen participando, per aliquos fluere numquam desinit. Quæ etiam bene assimilatur aquæ viuæ; aquæ, quia reficit, viuæ, quia numquam deficit, aquæ, quia abluit, viuæ quia semper fluit. Procedit hic fluuius à sede Dei, & agni, quoniam à Deo gratis, & sine vllis nostris meritis datur, & ob merita Christi Saluatoris nostri confertur. Quare apud Ezechielem è templo exire conspicitur, nempe ex Christo Iesu, qui templum Dei appellatur. Nam in eo (vt Paulus ait) habitat plenitudo diuinitatis corporaliter.] Omnes vicos, & plateas ciuitatis Ecclesiæ rigat, quia omnibus iustis tam incipientibus, quàm perfectis, viuificum humorem aspergit. Eius verò vtramque ripam lignum vitæ, id est, perfectio, siue arbor vitæ nobilitat, quia perfectio secus decursus huius fluuij plantata, in vtraque lege, tam antiqua, quàm noua, his salutaribus aquis irrigata perseuerat. Et iure optimo in ligno vitæ perfectionem signatam esse intelligim, quæ & ab Spiritu sancto auctore vitæ procedit, & vitæ habetibus eã elargitur, & operibus vitæ, scilicet operibus spiritualibus generatur, coferuatur, & crescit, & omnes quotquot spiritualiter viuunt, eius beneficio viuunt, quia, aut consummationem, aut profectum, aut saltem eius initium participant. A qua intelligentia Sanctus Bonauentura non multum discedit, qui per lignum vitæ fructum charitatis intelligit. Lignum vitæ sancta perfectio est, in cordibus iustorum plantata, qui hinc, & inde, tamquàm terra bona, & tamquàm ripa amoenissima diuine gratiæ fluuij alluantur: cuius ligni radix est timor Dei, Nam initium sapientiæ timor Domini] eius truncus est amor Dei, qui si aliquando consenuerit, & præ tepiditate mentis penè cessauerit, ad odorem aquæ germinabit, vt scriptum est in Iob: & faciet comam, quasi cum primum plantatus est.] Cuius rami sūt omnes virtutes, quæ ab amore tamquam ab initio procedunt, de quibus Ecclesiasticus: Rami eius logaui, & sub ramis eius iustus morabitur.] Cuius folia sūt præcepta diuina, quia lignum istud protegunt, & ornant, & ad sanitatem gentium sunt instituta, nam præceptorum custodia, gentes morbis peccatorum liberantur, & salutem iustitiæ adipiscuntur. Quare apud Ezechielem folia hæc dicuntur ad medicinam. Cuius fructus duodecim sunt, quos inuestigare contendimus, vt ex bonis fructibus bonam arborem agnoscamus. ni fructus, duodecim effectus sunt charitatis perfectæ, quos in viris perfectis animaduertimus, & eos legere, & alta consideratione meditari debemus, non solum vt eorum notitiam, sed multo magis, vt ipsorum gustum, & experimentum capiamus. Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur.] Vnde & Salomô,

Apo. 21.

Ierem. 7.

Richard.

Ezechiel. 47.

Coloss. 2.

Bona. in gener. ser. 18. ad finem.

Psal. 110.

Iob. 14.

Eccles. 1.

Eccles. 24.

Ezech. 47.

Rom. 2.